

Мили читатели,

Ето че отново дойде най-любимото ми време в годината – времето, в което Ви пожелавам весело лято с Вашето списание и, заедно с редакционния екип, се отправям към нови интересни преживявания, идеи и непресъхващо вдъхновение за следващия сезон, пък и с желание за малко заслужена почивка.

Изминалите шест месеца не бяха лесни за никого, но редакционната колегия успя да се справи с предизвикателствата, така че Вие, нашите читатели, да не усетите проблемите и да получавате редовно любимата си медия.

След две години „ковидово“ време, на 21 май 2022, отново над 450 българи от три държави се събраха на нашето свято място в Микулчице, благодарение на усилията, организационния талант и авторитета на ръководството на Асоциацията на българските сдружения в ЧР. Тази година имаме възможност да осъществим идеите си свободно, да дишаме с пълни гърди свежия въздух и да се радваме на красивата природа на Микулчице. През 2022 г. Съборът бе посветен на 1195-ата годишнина от рождението на Св. Константин-Кирил Философ и на 40-ата годишнина от поставянето на паметната плоча на Светите братя в Микулчице, иницирано от някогашния Български културно-просветен клуб в Бърно, и вдъхновено от хипотезите на археолозите, че може би тук, на това място, е намерил вечен покой Свети Методий.

Не чак толкова мащабни, но не по-малко интересни и заслужаващи внимание бяха инициативите на сдружение „Родолюбие“, член на АБС в ЧР, и на пражкото сдружение „Заедно“.

Съвсем в духа на лятната романтика и на мистичните стародавни български обичаи ни водят разказът и снимките на известния български фотограф Радослав Първанов, за които редакционната колегия сърдечно му благодари.

Как протече конференцията „Преводът и неговите предизвикателства“ на Семинара по южнославянски филологии и балканистика към Катедрата по славистика на Масариковия университет в Бърно, организиран от доц. Елена Крейчова; с какъв интерес бе посрещната документалната изложба „Пътят на Св. Кирил и Методий и техните ученици“ и има ли интерес към експозицията „Кукерски игри – феерия от багри, магия и мистерия“, включваща 20 табла на български и на чешки език – всичко това ще намерите в рубриката ни „Талант и творчество“. В същата рубрика си казваме последно сбогом с г-жа Галина Тодорова, дългогодишен директор на Българския културен институт в Прага.

Какво още: магията на Двореца в Балчик и тъжната романтична история на „тихото гнездо“ и любовните терзания на румънската кралица Мария; ароматната рецепта за скумрия по селски; омайващите разкази на Диана Христова-Олива, сътворени в духа на българската класическа белетристика, и моите сърдечни пожелания за щастливи дни и приятно четене!

Камелия Илиева, главен редактор

26 май 1982 г. – тържествено откриване на паметната плоча на Светите братя

„Паметникът на Светите братя в Микулчице припомня пътя на техните ученици към България“

изтъкна г-н Кирил Беровски, председател на Асоциацията на българските сдружения в Чешката република, в поздравителното си слово при официалното откриване на Традиционния събор на българите в Микулчице. На 21 май, сънародници от три държави се събраха за пореден път на нашето свято място в Чехия, за да бъдат заедно, да почетат паметта на Светите братя Кирил и Методий и предстоящия светъл празник 24 май.

Историята

Вече години наред Асоциацията на българските сдружения в Чешката република, а преди това нейният законен предшественик – Българската културно-просветна организация – иницира, организира и финансира тази мащабна среща на сънародници, за да се съхрани уважението към делото на Славянските просветители, за да опази жив българския дух. Поклоненията в Микулчи-

це започват още през 70-те години на миналия век, но не са толкова добре организирани и редовни. От 2000 г. те стават ежегодни и, благодарение на усилията на тогавашната БКПО в ЧР, постепенно се превръщат в традиция, поддържана и до днес от АБС в ЧР.

Инициативата

Събитието бе почетено от доц. д-р Здравко Попов – наш скъп гост, бивш български посланик в Прага, с чиято дипломатическа и морална

подкрепа бе реализиран мащабният проект по изграждането на паметника на Кирил и Методий, от гостоприемния г-н Йозеф Дворжачек, кмет на Микулчице, от г-жа Габриела Дреслерова, директор на археологическия ареал в Микулчице, г-н Павел Водседачек и г-жа Каролина Жаковска, председател на Комитета за националните общности към Областната управа в Усти над Лабем, г-жа Деница Секулчица, председател на Българския културен съюз в Братислава. В Събора взеха участие над 450 души: членове от всички регионални сдружения на АБС, приятели и съмишленици от Млада Болеслав и Либерец; сънародници от Българския културен съюз в Братислава, ансамбъл „Китка“ от Виена, с ръководители Валя Дряновска и Диана Стоева.

Тазгодишният събор бе посветен на 1195-ата годишнина от рождението на Св. Константин-Кирил Философ и 40-ата годишнина от поставянето на паметната плоча на Светите братя в Микулчице, инициатирано от тогавашния Български културно-просветен клуб в Бърно и вдъхновено от хипотезите на археолозите, че може би тук, на това място, е намерил вечен покой Свети Методий.

Фактите

През периода 1967–1990 г. председател на Бърненския клуб е инж. Христо Ковачев, на когото принадлежи идеята за поставяне на паметната плоча като израз на народното преклонение пред делото на Св. св. Кирил и Методий и на мечтата за приятелство и разбирателство между славянските народи. Проектът е реализиран, благодарение на финансовата подкрепа, която Бърненският български културно-просветен клуб получава от Южноморавския край, и на 26 май 1982 г. плочата е тържествено открита в Микулчице. По-късно, в началото на 90-те години, от чешка страна е поставен петметровият кръст.

Както всяка година, рано сутринта 6 автобуса и десетки лични автомобили се отправиха по дългия път към Микулчице. Когато навлязохме в китното село, всички наблюдавахме внимателно наоколо – знаем, че то беше сред селищата, най-силно засегнати от ужасно природно бедствие – торнадото, което се разрази в района на 24 юни м. г. Нашите приятели от община Микулчице, които години наред гостоприемно отваряха сърцата си за нас, българите, понесоха огромни материални щети. Тогава в Чехия започна невиджана благотворителна кампания за пострадалите. Ние, българите, също се включихме – по инициатива на Българското сдружение в гр. Бърно и с подкрепата на ръководството на Асоциацията на българските сдружения в ЧР (АБС в ЧР), бе открита транспарентна банкова сметка. На 2 септември 2021 г., председателят на АБС в ЧР, г-н Кирил Беровски, придружен от председателя на Българското сдружение в гр. Бърно, д-р А. И. Белков, посетиха Микулчице, за да се срещнат с кмета Йозеф Дворжачек-старши и да му предадат дарението, събрано от българите – членове и приятели на най-голямата родна организация на територията на Чехия. Събраната сума бе преведена по банков път на сметката на Кметство Микулчице, а в своето кратко изказване по време на тазгодишния Събор г-н Дворжачек не пропусна да благодари пред всички присъстващи за милосърдния жест. Селото вече е изцяло обновено, всички покриви са нови, някъде, където щетите са били непоправими, се строеше и

в слънчевия съботен ден. Само натрупаните тук-там в дворовете стари тухли, керемиди и дървен материал, както и огромните дупки, зеещи по фасадите на някога санираните сгради, напомняха за преживения ужас и материални щети.

Всяка година с възнение очакваме срещата помежду си, но през 2022 радостта, прегръдките и усмивките бяха още повече, защото с повечето сънародници не се бяхме виждали от две години – през 2020 г. Съборът не се проведе поради строгата карантина, а през 2021 г. бе реализиран в ограничен състав, съгласно правителствените мерки за борба с корона-вирусната епидемия. Затова пък тази година имахме възможност да осъществим идеите си свободно, да дишаме с пълни гърди свежия въздух и да се радваме на красивата природа на Микулчице. Съвсем като по поръчка и като че ли усещаше, че в България е много обичан, над главите ни бавно и спокойно прелетя щъркел, благославяйки приятелската ни среща.

След като всички се събраха, шествието потегли към паметната плоча на Светите братя, където г-н Беровски и д-р Белков поднесоха венец от името на АБС в ЧР. Г-жа Камелия Илиева, главен редактор на сп. „Роден глас“, припомни накратко на присъстващите значимия 40-ти юбилей от поставянето ѝ, а д-р Белков разказа историята на плочата: как възниква идеята и благодарение на кого.

След снимките за спомен участниците в Събора се отправиха към поляната, на която се извисява паметникът на Славянските просветители, където различните регионални сдружения на АБС и присъстващите гости поднесоха венци в знак на почит към делото на Св. св. Кирил и Методий. Водещ на тържествената част бе д-р Белков, който, след като приветства присъстващите и представи официалните гости, даде думата на председателя на АБС: „Радостен и щастлив съм да Ви видя отново заедно след това „ковидово“ време, време на ограничения и забрани“, изтъкна г-н Кирил Беровски. Той припомни думите на френския учен проф. Роже Бернар: „Спасявайки делото на Св. св. Кирил и Методий, България е заслужила признателността и уважението не само на славянските народи, но и на света. И това ще бъде така, докато човечеството влага истинско съдържание в думите напредък, култура и човечност...“. Председателят на АБС подчерта, че в момента в Чехия живеят около 40 000 българи, признати за национална общност, и традицията в Микулчице, възникнала на това свещено място по инициатива на някогашната БКПО в ЧР, се превръща в едно от най-значимите общобългарски чествания на територията на Чехия, благодарение на Асоциацията на българските сдружения в ЧР.

Доц. д-р Здравко Попов, бивш български посланик в Прага, не скри радостта си от срещата със сънародници и сподели, че паметникът на Светите братя е бил идея, която се е носила от българската общност в Чехия и тази идея, благодарение на нейната вдъхновяваща, на нейната мобилизационна сила е направила съпричастни българите в Европа, местните и държавни чешки институции, за да стане възможно и участието на българската държава в лицето на Министерството на културата. „Така след известен брой изпитания и дълги преговори успяхме да я реализираме. Аз се радвам изключително много, че имах възможност да бъда по това време посланик на България в Чешката република“, не скри възлението си доц. Попов. Той поздрави всички присъстващи с предстоящия Ден на Светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската

книжовност и им пожела светъл празник.

След края на официалната част, Съборът продължи с програмата, която бяха подготвили за всички присъстващи нашите сънародници от ансамбъл „Китка“, гр. Виена, пристигнали по покана на ръководството на АБС. Ансамбълът функционира към сдружение „Български ритми“ – първото сдружение във Виена, чиято мисия е да съхранява и развива българския фолклор в Австрия. Буйни хора и кръшна ръченица. Автентична народна песен и звън на кукерски чанове. Смях и радост от танците, умора и удовлетворение от репетициите. Всичко това са те – малки и големи в „Български ритми“. Сред целите, които си поставя сдружението, са: запазване на българския дух и връзката с родината чрез предлаганите занимания и обучения по групи, както и чрез социални събития, свързани с българските традиции; популяризиране на българската култура в Австрия и други страни чрез организиране и участия във фолклорни мероприятия, както и присъствието им в социалните мрежи. Към сдружението работи танцов състав, провеждат се курсове по народни танци; хор за народни песни; кукерска група; детско-юношески танцов състав.

Разнообразната програма на „Китка“ зарадва присъстващите, разигра нозете и стопли българските им сърца. Хорът „На мъжагите“ от Микулчице, в който пее и кметът Дворжачек, поздрави българските си гости с четири песни, типични за Южна Моравия.

След многото общи хора, дойде време за скромна почерпка на всички присъстващи, осигурена от АБС в ЧР, за срещи и разговори между приятели. В ранните следобедни часове за нас, българите, отвори вратите си напълно безплатно музееят, намиращ се на територията на някогашното укрепено славянско селище, където постоянна археологическа експозиция представя намерените ценни находки по време на научните проучвания: предмети за ежедневна употреба; мечове, бижута, изработени от желязо, сребро и злато; части от откритите гробове.

Слънчевия ни празник следеше отблизо г-жа Виера Хорнякова от Словашката национална телевизия, посвещаваща четири свои предавания през годината на българската общност. Сърдечно благодарим за професионалния репортаж, излъчен на 13 юни в предаването *Dobrý deň, Patria – národnostný* (Bulharský magazín) – *Publicistická relácia zo života národnostných menšín žijúcich na Slovensku*, както и за подробния репортаж, представен на същата дата и посветен на нашето „любимо общо дете“ – списание „Роден глас“, създадено с много обич и труд в Братислава и продължаващ живота си и днес – в Прага. Вълнуващите спомени на г-жа Емилия Хрушикова със сигурност са докоснали всички, които милеят за общото ни дело – съхраняване на националната ни идентичност зад граница.

Но да се върнем към Събора – някои от сдруженията побързаха да отпътуват по-рано, защото имаха запазени билети за разглеждане на чешките замъци, намиращи се в района, а сдруженията от Бърно и Острава потеглиха към съседното село Хрушки, където малка семейна винарска изба отвори вратите си за българите. Тук хората отново се развихриха с пълна сила, а танцьорите като че ли нямаха умора.

Естествено, всеки ден, дори и най-веселият, има край – лека-полека дойде време за раздяла, но и за нови обещания – до догодина – в Микулчице! ♦

